

VRELCI

Leto V. — Št. 11 (54)

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA

November 1977

OBČINSKI PRAZNIK ŠMARJA PRI JELŠAH

NA LETOŠNJEM OSREDNJEM PRAZNOVANJU OBČINSKEGA PRAZNIKA JE GOVORIL TUDI BENO ZUPANČIČ, PODPREDSEDNIK SKUPŠČINE SRS. NJEGOVE MISLI SO TAKO GLOBOKE IN V SEDANJEM TRENUTKU POMEMBNE ZA VSE NAS, DA JIH VELJA OBJAVITI TUDI ZA NAŠE BRALCE.

Navado imamo, da ob občinskih praznikih pregledamo delo preteklega leta, kar je storila danes zjutraj vaša občinska skupščina, obenem pa pripravimo praznik z vsem tistim, kar lahko tako ali drugače govori o delu in življenju ljudi občinske skupnosti, kar ste storili z bogatim sporedom prireditvev ob občinskem prazniku.

Kaj naj bi vam jaz ob tem povedal, tukajle ob spomeniku, postavljenem tistim, ki niso dočakali, za kar so živeli in si tudi v boju prizadevali, in ob vsem tem, o čemer govorita vaše in naše skupno življenje in delo danes?

Ne bi rad govoril predvsem o tistem, kar poznate boljše od mene, niti o čem drugem, o čemer govorimo vsak dan. Ravno tako ne bi rad govoril o tistih splošnih stvareh, o katerih govorimo pogosto, ki so že splošna last naše zavesti in na temelju česar si prizadevamo uresničevati tisto stvarno mogoče, kar nam narekujejo potrebe in skupno oblikovana volja po napredovanju.

Uporabil sem besedo **napredovanje** — kaj, ko bi danes na tem zborovanju posvetili nekaj minut vsebini te besede, ki jo tako pogosto uporabljamo po potrebi, a tudi po nemarnem? Zdi se mi, da je naša današnja priložnost kot nalašč za to, ker smo tukaj v občini in v krajih, ki jih imamo za nerazvite ali manj razvite, ker ste se zbrali ljudje, ki so vas v preteklih desetletjih in tudi v zadnjih letih čakale hude preizkušnje — od vojne do potresa, in ker ste končno bili deležni nečesa, kar imenujemo človeška in ljudska solidarnost.

O tem se mi zdi potrebno govoriti tudi zato, ker bomo spomladi končali prvo obdobje delegatskih skupščin, oblikovanih po Ustavi iz l. 1974, in ker nas isti čas čakajo partijski kongresi, na katerih bomo začrtali nadaljnja pota družbenih prizadevanj, hočem reči — pota nadaljnega napredovanja naše družbe, našega življenja. Če smo letos ob praznovanju zgodovinskih jubilejev našega delavskega gibanja in nenehnega osvobodilnega prizadevanja obujali spomine na vse tisto, kar veže desetletja človeških stremiljenj po boljšem življenju, od nekdaj vse do danes, nas do konca delegatskega in skupščinskega mandata čaka dolžnost, da kar se dá izpolnimo, kar smo si začrtali z Ustavo, da v življenju globlje in širje uresničimo, kar smo začeli in kar

nas doslej — od Ustave sèm — samo ohrabruje.

O napredovanju se mi zdi umestno govoriti med drugim zato, ker se moramo navaditi, da ga bomo zmeraj in povsod primerjali s smotri, merili po življenju človeka, kakršno edino lahko na koncu potrdi tako smotre, h katerim smo se napotili, kot poti, po katerih se zastavljenim smotrom približujemo.

Naš smoter je človek, njegovo življenje, njegovo osvobajanje iz tisočih spon preteklosti, zaostalosti, nerazvitosti, kot pravimo, kar pomeni bogato v gmotnem in duhovnem smislu, vse bolj človeško in počlovečeno, vse bolj obrnjeno k bistvenemu, k čemur človek stremi — da bi živel v miru, v prijateljstvu, v tovarištvu, v ljubezni, da bi mu ne primanjkovalo ne kruha ne strehe nad glavo, ne znanja in ne razvedrila, ne samozavesti ne skromnosti, ne veselja in tudi ne vsega tistega, k čemur se obrača, kadar je v taki ali drugačni osebni ali skupni stiski — drugih ljudi, razume-

Beno Zupančič

vanja, tolažbe, pomoči, ali, kakor pravimo v najširšem smislu besede, kar se tiče družbe — vzajemnosti in solidarnosti družbe okoli sebe.

In vsega tega, o čemer ta trenutek govorim, mu ne more nihče dati, če tega noče sam, če si sam ne prizadeva, če sam vse bolj in bolj ne odloča o svojih lastnih dejanjih doma, pri hiši, ali v družbi okoli sebe — ko pravim v družbi, mislim na vso našo slovensko in jugoslovansko domovino.

Zato se mi zdi — naj se bo slišalo še tako čudno — da je potrebno reči, da naš končni smoter niso

same po sebi ne tovarne ne šole, ne delavnice, ne knjižnice, ne organizacije, ne samoupravljanje — to so predvsem sredstva in poti, s kakršnimi in po katerih se približujemo današnjim, jutrišnjim ali pojutrišnjim smotrom. Brez njih ni mogoče skupno napredovati, brez njih ni mogoče ustvariti družbe, ki bi bila resnično svobodna družba delovnega človeka, družba vse bolj ustvarjalnih ljudi kot posameznikov in kot skupnosti, odgovarjajoče dostojanstvu človeka. Brez njih ni mogoče, da bi ne zašli s poti, ki smo si jo začrtali in na kateri smo preobrazili vso domovino, da jo je v marsičem komajda še prepoznati tistemu, ki je dolgo ni videl.

S tem hočem reči ravno tule, sredi Kozjanskega, da je mogoče napredovati samo tako, da si sredstva gradimo nenehoma in da si pota začrtujemo ves čas, ne da bi sredstva ali pota spreminjali v končni smoter, ne da bi pozabljali na tisto bistveno, kar smo si kot smoter zastavili in k čemur težijo vsi delovni ljudje naše dežele in vsega sveta. Zakaj vsa ta sredstva, o katerih govorim, in vsa pota, za katera si prizadevamo tako rekoč prvi na svetu, morajo voditi k človeškemu smotru — k svobodni družbi združenih svobodnih proizvajalcev. In vendar se lahko sredstva za osvobajanje sprevržejo tudi v sredstva za podrejanje, in vendar se lahko pota na razpotjih zamotajo tako, da ne vodijo človeka k človeškemu smotru, ampak kakemu drugemu.

O tem vam govorim zato, ker se je vsa naša družba razvila do tiste svoje sorazmerne blaginje in razvitosti, ko se moramo vse bolj in bolj vpraševati o **kakovosti** našega življenja, o naših dejanskih odnosih, o dejanski vsebini našega samoupravljanja, o dejanskih možnostih, da priskočimo drug drugemu na pomoč, kadar smo v stiski, o dejanski vrednosti vsega tistega, kar naj človeku v družbi — o vseh njenih službah in upravah in o vseh njenih delitvah tistega, kar smo iz svojega dela priložili za splošne in skupne potrebe ljudi, družbe ali države.

O tem govorim zato, ker imamo v naši družbi in v človekovem življenju v njej veliko možnosti, ki niso izkoriščene, ker razpolagamo z umskimi močmi, ki še ne najdejo zmeraj pravega prostora v družbi, ker porabljamo velika sredstva za reči, ki niso potrebne, ker zapravljamo še dosti časa in sredstev zaradi naše lastne zaniknosti,

in ker ni več nikjer nobenega utemeljenega razloga za to, da bi ne mogli našega skupnega življenja uravnati **ne samo po možnostih, ampak marsikje že tudi po potrebah**. Mislim, da je to naša družba, da so to naši delovni ljudje dokazali že nešteto krat, ne samo na primeru Kozjanskega ali pred kratkim Tolminskega, vendar mislim, da bi ne smeli tega omejevati samo na trenutke hude stiske ali nesreče, da bi morali vse to uveljavljati bolj in bolj v vsakdanjem življenju med seboj in v vseh svojih skupnosti. **To ni nekaj, kar je od večeraj, ampak od nekdaj, samo da se prebija od majhnega k velikemu, od izjemnega k vsakdanjemu, prevladujočemu.**

Mislim, da gre za bistveno potezo naše nove družbe, za veliko moralno pridobitev, ki se je v marsičem že osvobodila tesnih meril kratkoročne gospodarske koristnosti ali komercialne preračunljivosti, ne da bi koristnost nasploh podcenjevali. Samoupravljanje je vsemu temu — zlasti po novi Ustavi — dalo nove možnosti, veliko večje, kot smo jih še uspeli uporabiti, in delovna prizadevnost naših delovnih ljudi bo vse bolj jemala v poštev tudi vse to — v imenu človeka in njegovega življenja, kakršnega si bo lahko jutri bolj kot že danes oblikoval in koval sam.

Naši ljudje v večini niso več nerazviti, če so že manj razviti ta ali oni kraj ali pokrajina, niso več samo vase zagledani, niso več ponižni, neizobraženi, nekulturni, nerazgledani. Veliko osvobodilno dejanje narodno-osvobodilnega boja, ki mu je postavljen ta spomenik, in socialne revolucije je bistveno spremenilo podobo dežele in podobo ljudi. Vendar je ravno zato nastopil trenutek, ko se je treba z veliko skrbjo in družbene zavzetosti poglobiti v to podobo — ugotoviti vsepovsod, kaj je primerno smotrom in kaj ne, kaj je treba popraviti, izpopolniti, kaj zavreči ali se odločiti za novo. Naš kmet v marsičem ni več kmet kot nekoč, naš delavec ni več mezdni delavec kot nekoč, naš izobraženec je obrnjen drugače, kot je bil nekoč, naša družba ni več predvsem država, ki s svojo vsevednostjo ureja vse, kar misli, da zmore urejati. Naši prazniki niso več samo slovesne tolažilne besede o bodočnosti, ampak tudi že stvaren prikaz opravljenega dela in vsestranskega ustvarjanja

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

nja, kakršnega zmoremo in kakršnega se nam ni treba nikjer sramovati — tudi če ne zmoremo vsega, kar bi radi ali kar imamo za potrebno. Delovno in družbeno življenje se je že prepletlo križem kražem — vse bolj je povezano, vse bolj združeno, vse bolj je delovni človek odvisen od sočloveka, kljub vsemu vse manj od sil, ki bi delovale zunaj njega ali zoper njega. Naše gospodarske razmere in zmogljivosti seveda niso takšne, da bi lahko začeli, karkoli bi si želeli, da bi ne bilo potrebno več računati in štediti, vendar pa že takšne, da ni več razloga, da bi se sebično zapirali v tovarne ali skupnosti, da bi si sebično rezali kos kruha ne glede na to, koliko si ga lahko odrežejo pri sosedu. Naši gospodarski, politični, izobraževalni, znanstveni, mednarodni dosežki (o kakršnih nam znova govori zadnja Titova pot po svetu) nam že omogočajo veliko več, kot smo o tem lahko še pred dvajsetimi ali tridesetimi leti sanjali ali sanjarili.

Iz poročila predsednika izvršne sveta vaše občinske skupščine danes zjutraj je razvidno, da ste samo v l. 1972—1976 vložili v osnovna sredstva gospodarstva 45 milijard starih dinarjev, medtem ko govorijo o vlaganjih v družbene dejavnosti kar pomeni za skupne potrebe, dela v Rogatcu, v Bistrici ob Sotli, v Ratanski vasi, v Podčetrtku, v Rogaški Slatini, v Koz-

jem, priprava prostorskega plana Kumrovec—Kozjansko, delež, ki so jih imele pri napeljavi vode in elektrike in pri gradnji poti in cest vsaka in mladinske delovne brigade. O vsem tem skupaj govorijo prizadevanja, da se odpravijo škoda in težave, ki vam jih je povzročil potres, govorijo vaši samoprисpevki, širša družbena solidarnost, gospodarska pomoč delovnih organizacij od drugod itd., da ne bi ponavljal vsega, o čemer je bilo govora na slovesni seji vaše skupščine.

Ravno zaradi takega napredka ni naključje, da ste svoje praznične občinske prireditve posvetili tako gospodarskim dejanjem kot vsem tistim, ki sodijo v skupne družbene zadeve — kulturnim, umetniškim, izobraževalnim, zdravstvenim, športnim, obrambnim, turističnim razvedrilnim, zakaj ravno s pomočjo teh skupnih dejavnosti se uresničuje velik del družbenih smotrov, o katerih sem govoril — da bi bilo človeško življenje ne samo gmotno bogatejše, ampak vsestransko, da bi ne bilo samo hlastanje za dobrinami gmotne narave, ampak tudi lepše, bolj človeško, bolj povezano in tovariško, da bi bil človek človeku vse bolj človek, da bi preiščal ostanke zgodovinsko pogojene sebičnosti in ponižnosti, da bi se vse bolj osvobajal strahu ali ubijajoče skrbi za svoj jutri, da ne bi pri tem pozabil misliti nanj kot na nov korak v svojem človeškem uveljavljanju.

Še malo pa tudi nekdanje nerazvitosti in nekdanjega Kozjanskega ne bo več prepoznati. Nič drugega ne morem, kot da vam položim na srce nekaj, kar je že preizkušeno in kar tudi vam ni neznano. Naj vam ne bo vseeno, kako živite z ljudmi, z naravo, z zemljo, s tovarnami in ustanovami, kakršne imate in kakršnih boste imeli jutri več. Naj vam ne bo vseeno, kaj bo jutri z vašo prelepo pokrajino — da ne boste morali podirati, kar danes gradite, da vam ne bo jutri žal za potok ali drevo, ki ga boste danes lahkomišlno zapravili. Naj vam ne bo vseeno, kako delujejo vaše delovne in druge skupnosti — vse do občinske, in kdo so vaši delegati in kako izvršujejo vaša delegatska pooblastila, kjer koli pridejo do besede — od delegacije do republike in federacije. Misliti morate na otroke in na ostarele — tudi če niso vaši po imenu in po krvi, zakaj jutri utegnute sami biti v enaki stiski in boste upravičeno pričakovali pomoči od sosedov in od družbene skupnosti. Mislite na to, da so mladi ljudje iz Slovenije in iz Jugoslavije, ki so vam pomagali graditi ceste ali vodovode, prišli k vam z ljubeznijo in pričakovanjem — ne s pričakovanjem, da bodo preživeli počitnice kot na veselici, ampak v pričakovanju, da z rokami in z umom izpolnijo svojim letom primeren delež svoje človeške želje in hotenja. Računajte s tem, da so v vsej naši deželi v veli-

ki meri uveljavljene nekatere stare vrednosti delavskega gibanja in narodno-osvobodilnega boja — nenehna pripravljenost tudi na napore, žrtve, samoodrekanja, kadar je tovariš v stiski, in mislite na to, da je mladim ljudem odprta vsa dežela in ravno tako svet, nič manj pa na to, da je brez domovine in ljudi v njej hudo živeti, tudi če se drugod živi bolj bogato, ne pa zmeraj tudi lepše. Skrbite za to, da boste gojili lastno moralno dediščino — tisto iz puntarskih in iz partizanskih časov ali tisto, ki vam vsak dan pripoveduje o boju za delo, za obnovo, za preobrazbo, za novo podobo življenja pokrajine, ki se z močjo vaših naporov in prizadevanj izkopa iz nerazvitosti, ne da bi z vsem nekdanjim zametavali tudi tisto dragoceno, kar veže rod z rodom in človeka s človekom pred vsem z delom v neskončnem prostoru časa.

Ob koncu mi dovolite, da v imenu RK SZDL Slovenije vam, vsem vašim skupnostim in organizacijam, borcem in aktivistom, današnjim nagajencem, udeležencem ter prirediteljem te proslave in vsem občanom čestitam k občinskemu prazniku, ki vsemu, kar ste storili zase in za vso našo družbo, in da vam zaželim v prihodnjem letu še veliko uspehov — še en korak naprej k vsemu tistemu, o čemer ste pred vsem samim prepričani, da bi morali s svojimi lastnimi in našimi skupnimi močmi ustvariti in doseči.

Pripravimo se na odobravanje posojil za gradnjo družinskih hiš v prihodnjem letu

V našem glasilu smo v lanskim februarju in avgustovski številki obširno pisali o novih poteh in načinih zbiranja dodatnih sredstev in razdeljevanju naših posojil za stanovanjsko gradnjo. V obeh člankih je bilo tudi objavljeno vabilo bodočim interesentom — graditeljem, ki so pripravljene namensko varčevati pri banki, naj se priglasijo Odboru za družbeni standard, da jih bo imel v evidenci pri planiranju sredstev. Odziv ni bil posebno velik in tako ni prišlo do neke organizirane oblike predhodnega sodelovanja med odborom in bodočimi graditelji.

Menimo, da nismo še ničesar zamudili, da pa je sedaj čas priprav za določitev in planiranje potrebnih in možnih sredstev za stanovanjska posojila v prihodnjem letu in delno tudi že za leto 1979 ter še za poznejša leta.

Vemo, da že več članov naše delovne organizacije namensko varčuje pri banki in računa z našim posojilom po smernicah, ki so jih zbori delavcev odobrili sredi lanskega leta. Odbor za družbeni standard je šel že korak dalje in vnesel nekaj določil o novem načinu kreditiranja v osnutek Pravilnika o dodeljevanju družbenih stanovanj in stanovanjskih posojil delavcem, ki je bil poleti v javni

razpravi in ga je Odbor na svoji septembski seji sprejel že kot predlog ter predložil Zboru delegatov.

Potrebno pa je storiti še več, če hočemo, da bo nov način kreditiranja stekel in da bodo bodoči graditelji dobili vanj zaupanje. O namenskem varčevanju, o bančnih pogojih, o bodočem načinu našega kreditiranja, o višini posojil in o pogojih smo pisali v obeh omenjenih člankih in tega ne bomo ponavljali. Namen tega članka je opozoriti vse interesente za stanovanjska posojila v prihodnjem letu (seveda pod pogojem, da pri banki že namensko varčujejo), naj se pripravijo in priglasijo, da jim bodo v okviru možnosti posojila zagotovljena.

Odbor za družbeni standard bo v kratkem objavil predhodni, orientacijski razpis posojil za stanovanjsko gradnjo v letu 1978. Ker je realno računati, da hiše ni mogoče dokončati že v letu, ko je gradnja začeta, predvidevamo odobravanje posojil v dvoletnih tranšah, torej prihodnje leto tudi že tranšo za leto 1979. S tem predhodnim razpisom naj bi zbrali podatke o potrebni višini sredstev v obeh prihodnjih letih še pred sestavljanjem plana potrebnih sred-

stev skupne porabe, torej najkasneje konec decembra. Reflektanti za posojilo bodo v svoji priglasitvi zato morali nuditi podatke iz svoje pogodbe o nameskem varčevanju, da bo ugotovljen čas, ko dobijo pri banki posojilo, njegovo višino in pogoje (rok vračila). Priglasili naj bi višino kredita, s katerim računajo pri Zdravilišču, višino kredita, ki ga želijo dobiti pri Samoupravni stanovanjski skupnosti ter višino lastne udeležbe v denarju, v lastnem delu in v eventualno že kupljenem materialu. Naši delegati v Samoupravni stanovanjski skupnosti bodo v teh podatkih imeli osnovo, da dosežejo plansko zagotovitev finančnih sredstev za posojila, kar ne bo posebno težko. Za izpopolnitev pregleda bodočih graditeljev in smotrno nekajletno planiranje bi v predhodni prijavi zbrali tudi druge potrebne podatke, zlasti skupno predračunsko vrednost novogradnje, predvideni čas gradnje, predvidena ali že odobrena posojila zakonca in druge.

Če hočemo planirati za več let naprej, bodo potrebni podatki tudi o reflektantih za posojila v prihodnjih letih, zato naj bi se priglasili tudi taki, ki jim varčevalna pogodba poteče po letu 1978.

Naj spomnimo na osnovni namen novega načina kreditiranja. Naš delavec, graditelj lastne družinske stanovanjske hiše naj ob pričetku gradnje zbere kolikor toliko primerna in zadostna finančna sredstva, da bo z njimi hišo, če že ne povsem dokončal, vsaj zgradil do take faze, da bo imel v njej primerno stanovanje. Dosedanji način financiranja samo iz lastnih delavačevih sredstev in z zdraviliškimi, navadno skromnim posojilom, je le malokateremu omogočil hitro vselitev v lastno hišo.

In kaj, če sredstva skupne porabe ne bodo zadostovala? Po do sedaj znanih podatkih o varčevalcih pri banki se nam to v prihodnjem letu najbrž ne bo zgodilo, morda jim bo celo možno odobriti kot »prvim pionirjem« še kakšen tisočak več. V prihodnosti pa take situacije ne smemo izključevati. V sodelovanju z vnaprej znanimi interesenti za posojila tako, da bi skupaj planirali za nekoliko daljše časovno obdobje in ob pripravljenosti vseh sodelavcev za ustrezno delitev dohodka in formiranje zadostnih skladov skupne porabe, bomo gotovo lahko tudi v takih primerih našli najboljše rešitve.

A. T.

Sistem obračuna osebnih dohodkov po prometu

Obračun osebnih dohodkov po prometu je zadnja faza izračuna osebnih dohodkov za delavce v strežbi.

Ko smo se po planskih podatkih dogovorili za kalkulatívno vrednost osebnih dohodkov in poprečni delež gibljivega dela osebnega dohodka — učinka, je bila za vsako delovno skupino določena delovna naloga in za njo planiran delovni čas. Medtem ko prvo zagotavlja s sporazumom dogovorjeno delitev dohodka, je slednje osnova za nagrajevanje po delovnem uspehu. Ta se obračunava za vsako delovno skupino mesečno. Zaradi vključitve v avtomatsko obdelavo podatkov in potrebnega časa za izračun je izplačilo dvakratno, prvič kot akontacija, v kateri je vsaka opravljena ura rednega dela obračunana v kalkulatívni vrednosti in drugič učinek — razlika med doseženim in izplačanim zneskom osebnega dohodka.

V delovnih skupinah strežbe je dogovorjen obračun — prerazdelitev — osebnih dohodkov po prispevku posameznega natakarkarja. Za skupino izračunan znesek osebnih dohodkov se po urah in vrednosti teh ur (točkah) razdeli na del, ki pripada natakarkarjem, za katere imamo podatek o doseženem prometu in delajo pod enakimi pogoji, in drugi del, ki pripada ostalim delavcem v tej skupini pa nimajo izkazanega prometa (šef strežbe, snazilka, pomožni natakarkar) oziroma so pogoji dela drugačni (natakarkar v točilnici). Za zadnjo skupino ugotovimo osebni dohodek posameznega delavca v razmerju z opravljenimi urami in točkami. Za skupino natakarkarjev pa iz primerjave skupnega prometa in skupnega zneska osebnih dohodkov ugotovimo procent osebnega dohodka, ki velja tudi za vsakega posameznega delavca. Dosežen osebni dohodek je torej sorazmeren z doseženim prometom. Ker je v praksi zelo različno število ur — delavci delajo v enem mesecu tudi v več obratih ali pa so odsotni — zneski osebnih dohodkov neposredno niso primerljivi.

Primerljiva pa je vrednost točke, ki je izračunana iz razmerja osebnega

Prečitajte tudi to:

Odnosi na delovnem mestu

Navadno pravimo, da si vsak lahko izbere družbo, v kateri se bo gibal. V vsakodnevnem življenju je v večini primerov povsem normalno, da se boste izogibali koga, ki vam ni všeč, vzdrževali pa pristržne stike z osebami, s katerimi se skladate, ki so vam bližju in s katerimi najdete skupni jezik.

Tako pa seveda ni v delovni organizaciji. Tam skoraj nimate izbire, kajti prisiljeni ste — pa če vam je pogodu ali ne sodelovati po sedem in več ur dnevno z nadrejenimi in sodelavci, ki se jih niste izbrali po svojih simpatijah. Prav tako lahko pridete na delovnem mestu v spor s strankami in poslovnimi partnerji, ki so prijetni ali pa tudi neprijetni. V delovnih organizacijah obstaja tudi problem odnosov med spoloma, ki je pa občutljiva zadeva svoje vrste.

Vendar pa imamo tudi tu različne razmere, če so recimo moški šefi ženskam, ali pa obratno, če so ženske na vodilnih mestih, moški pa so jim podrejeni. Če gre za ženske, se posebej postavlja tudi vprašanje nujne razdalje, nadalje izogibanja nevarni domačnosti kot še vrsto drugih problemov, ki so značilni za odnose med spoloma.

Potem spada sem tudi vprašanje med sodelavci ter usklajevanju odnosov v poslovnem in zasebnem življenju zaposlenih. Niti vedenja v zasebnem življenju namreč ni mogoče povsem ločiti od vedenja v delovni organizaciji. Zdravnik je, na primer, zdravnik, pa če je v bolnišnici, ambulanti ali na teniškem igrišču. V sklop teh vprašanj torej spadajo tudi družbeni odnosi med sodelavci v delovni organizaciji.

Odnosi šef — sodelavci:

Predvsem naj poudarimo, da veljajo tudi za odnose v delovnih organizacijah splošna pravila bontona. Ko pa govorimo o odnosih med šefom in med sodelavci, moramo opozoriti, da velja zanje tole neogibno pravilo: vodilni se morajo vesti do sodelavcev ko-

rektno in spoštljivo, sodelavci pa prav tako do vodilnih delavcev.

To pravilo velja, ne glede na to, če gre za moške ali ženske, če so vodilni delavci po letih starejši ali mlajši od svojih sodelavcev.

Prav tako morajo sodelavci paziti, da v vedenju do vodilnih ne pretiravajo, saj vse moti, če je nekdo do šefa vidno pozoren in uslužen, kajti to očitno pomeni, da se mu želi prilizovati. Vodilni delavec ima pravico zahtevati od svojih sodelavcev, da vestno in marljivo opravljajo zaupane naloge. Če pa zahteva kaj izrednega — na primer izven delovnega časa ali med prazniki — jih mora o tem pravočasno obvestiti in jim dati za to delo posebno nadomestilo.

Vodilni delavci morajo biti ne samo korektni, temveč tudi popolnoma objektivni. Do sodelavcev se ne smejo vesti na podlagi osebne naklonjenosti, kajti tako se v delovnih organizacijah oblikujejo skupine in klike, ki kvartijo medsebojne odnose v delovnem okolju.

Najslabšo oceno iz bontona bo dobil tisti, ki je do vodilnih uslužen, do sodelavcev pa grob in netočan.

Opozorimo naj še na izjemo splošnega pravila bontona. Če namreč vstopi v pisarno šef, vsi vstanejo (tako moški kot ženske), čeprav po splošnih pravilih lepega vedenja ženske v večini primerov obsede, če pristopi moški. Ni pa treba vstajati če pride šef v pisarno pogosto. Šef se ob prihodu v pisarno ne rokuje, niti z najozjimimi sodelavci ne. Izjema je srečanje s kom, ki ga dolgo ni videl, ker je bil odsoten ali bolan. Tedaj se mora z njim rokovati in mu nasloviti nekaj priložnostnih besed.

Ko vstopite v pisarno vodilnega delavca, ne sedite, če vam ni ponudil stola. V pogovoru z vodilnim bodite kratki in natančni in nikar sami ne spodbujajte ali podaljšujte pogovora, temveč preputite pobudo njemu. Prav tako

ne prižgite cigarete prvi, če vam ni ponudil, da kadite. Če sedite v njegovi pisarni, pa on prvi vstane, to pomeni, da vam na lep način naznanja, da je pogovor končan.

Pri delu si prizadevajte, da bi predvideli vse, kar bi bilo šefu v pomoč. Nikoli mu ne delajte težav in natančno opravljajte dana napoltila. Če pride pri delu do težav, se o njih odkrito pogovorite, povejte šefu svoje mnenje, vendar nikar ne vztrajajte, da bi mu za vsako ceno vsilili svoje stališče.

Nekateri vodilni žele, da jim sodelavci vse potrdijo in vedno odgovore z »da«. Takšni seveda niso dobri vodilni delavci. Strokovnjaki za poslovni bonton svetujejo, da v primeru, ko se ne strinjate s šefovim mnenjem, poveste svoje nasprotno mnenje, če menite, da je to v korist posla. Seveda pa tega ne boste storili z besedami: »Vaše mnenje je napačno! Mislim, da bi bilo treba...« ali z »Ni res, kar pravite.«

Mnogo bolje in taktno je, če rečemo: »Seveda imate več izkušenj, vendar pa menim, da bi bilo potrebno upoštevati še...« Tako se vam bo posrečilo, da mu razložite svoje mnenje in konec koncev tudi neskladje z njegovim stališčem, ne da bi ga užalili.

Če je na vodilnem mestu ženska, se sodelavci ne smejo vesti do nje drugače in manj spoštljivo, kot bi se vedli do moškega — vodilnega. Po bontonu ni dovoljeno, da bi zakonski tovariši vodilnih delavcev prihajali v pisarno in zahtevali od njihovih sodelavcev (navadno tajnic), da bi jim opravile zasebno delo. Sme pa se to storiti v izjemnih primerih. Vendar pa mora tudi tokrat vodilni — ne pa njegova soproga ali mož — zaprositi določenega delavca, da naredi uslugo.

Obiski zakonskih tovarišev na delovnih mestih naj bodo torej čimbolj redki. Prav tako se je treba izogibati prihajanju otrok v pisarno.

(Po knjigi Poslovni bonton priredil Sč.)

ga dohodka in urnih točk tudi za vsakega posameznika. Ta nam konkretno v julijskem obračunu za Pošto pove, da je cela skupina dosegla 0,0480 din za urno točko. Ker je že izplačana akontacija v višini 0,0370 din (kalkulatívna vrednost) je razlika — učinek + 0,0110 din, to je 30 % na vsako urno točko. Iz

razmerja po prometu pa so posamezni delavci dosegli do največ 0,0617 do najmanj 0,0363 din (ind. 168), pri doseženem prometu na uro 741,05 din proti 442,80 din (ind. 169), oziroma od povprečnega 300% učinka so po prerazdelitvi po prometu prejeli: 45 — 29 — 2 — 24 — 25 — 25 — 38 — 32 —

(-2) — 44 — 28 — 67 — 0%.

S tem obračunom je dogovorjeno izločen vpliv različnih osebnih ocen (točk). Delavec, ki ima nižje točke, prejme v učinku izplačano razliko.

Iz obračuna ne izločamo delavce, ki imajo negativen učinek, to mora reševati organizacija dela in razpored delovnih nalog.

Vzgoja in izobraževanje - kaj in kako naj poročamo

V vseh naših osnovnih družbenih dokumentih je samoupravljalec povsod natančno pojmovan kot svoboden človek, ki enakopravno in skupaj z drugimi načrtuje in uresničuje vso materialno in duhovno produkcijo lastne skupnosti. Če dodamo k tej velikanski odgovornosti še značilnosti današnje dobe, pogoje znanstveno-tehnične revolucije, ko znanost postaja temeljna produkcijska sila, potem moramo biti iskreni in povedati še to, da samoupravljavci brez dvoma tolikšnim zahtevam ne bodo kos, če sami ne bodo poskrbeli za svoj razvoj, svojo izobrazbo in razgledanost. Prav zato tudi vedno poudarjamo, da resnična in polna udeležba v samoupravljanju zahteva ustrezno oblikovano osebnost. Vemo pa tudi, da s samoupravljanjem in sodobno produkcijo nastajajo objektivni pogoji za resničen vsestranski razvoj posameznika in za sprostitve njegovih ustvarjalnih sposobnosti — to pa

je tisto, kar vsakega človeka uresničuje in osrečuje. Kadar namreč človek sam odloča o svojem delu, govorimo o njegovi spontani aktivnosti (spontane sua — po svoji volji).

Kako enostavno in razumljivo je to zapisano v navedenem dokumentu! »... Premalo uveljavljen način in nerazvita vsebina reševanja skupnih zadev v svobodni menjavi dela je zlasti izraz še vedno neutrženega spoznanja in nedoslednega upoštevanja pomena in prispevka družbenih dejavnosti k rezultatom dela in gospodarjenja v materialni proizvodnji oziroma in še posebej vzgoje in izobraževanja kot kvalitativnega dejavnika razvoja in pomembnega produkcijskega faktorja za ustvarjanje in pridobivanje dohodka v organizacijah združenega dela. Boj za večjo produktivnost in dohodek mora postati hkratni boj za potrebno znanje in usposobljenost za opravljanje dela.«

Kar želimo s tem povedati, je namreč to, da samoupravna družba rešuje delavca med drugim tudi že s tem, da ga nenehno naravnava na lastno aktivnost za osebni razvoj. To je v bistvu osveščanje vseh, da je uveljavljanje te koncepcije pogoj tudi za razvoj cele družbe. In to spet lahko poimenujemo z drugimi besedami, da samoupravljanje vrača človeku vse, kar mu je krivična družba odtujila. Vrača mu dostojanstvo in varuje njegovo osebnost pred razdiralnimi vplivi posrednega rezultata enoličnega dela, ker je delavec v združenem delu dejanski gospodar nad sredstvi za delo in načrtovalec produkcije, njen organizator, odloča o rezultatih dela in njihovi delitvi, odloča o produkciji itd. S tem je naš delavec rešen prisile in nekritične aktivnosti kot izvrševalec tujih odločitev in ukazov, toda — naloženo mu je težavnejše življenje, težavnejše v smislu

odgovornosti ne samo za lasten razvoj, marveč za razvoj skupnosti, ki ji pripada, in za odnose v njej; naloženo mu je, da si sam organizira boljše in lepše, v dobesednem pomenu bolj človeško življenje — seveda pogojno; tudi z vzgojo in izobraževanjem, s samovzgojo in samoizobraževanjem.

Z vso našo samoupravno koncepcijo o izobraževanju se presenetljivo ujema spoznanje, ki ga je Marx zapisal v pripombah k svoji disertaciji: »Komur ni več v veselje, da bi iz tega, kar premore, zgradil ves svet, da bi bil stvarnik sveta, pač pa le do tega, da da bi kar naprej blodil okoli tak, kakršen je, nad tem je duh izrekel svoje prekletstvo.« Poda je taka, ko da je Marx že kot 26-letni mladenič imel pred očmi resnično vsestransko razvito osebnost — samoupravljavca, kakršnega si mi danes dejansko tudi predstavljamo.

Ob rob seji odbora za strokovno izobraževanje

Na 22. seji Odbora za strokovno izobraževanje so bile med drugim obravnavane tudi prošnje za odobritev izrednega študija. Ker je ravno izredno šolanje pogost vzrok razglabljanj in nepospoznanj, ti pa so često posledica nezadostnega poznavanja Sklepa o strokovnem izobraževanju, bom na kratko povzel kdaj in komu je možno odobriti izredno šolanje oziroma kakšne pomoči je lahko nekdo, ki se odloči za izredno šolanje, deležen.

1. Delavec lahko sklene z Zdraviliščem pogodbo o izrednem šolanju na podlagi sklepa Odbora za strokovno izobraževanje pod naslednjimi pogoji:

— da je sklenil delovno razmerje v Zdravilišču najmanj pred enim letom;

— da se je vpisal na eno izmed šol, ki so navedene v Sklepu o izrednem šolanju;

— da je direktor TOZD, oziroma direktor sektorja dal o sklenitvi delu in vedenju ugodno mnenje in da je DS TOZD oziroma Skupnih služb predhodno ugotovil,

da je izredno šolanje v interesu potreb TOZD oziroma Zdravilišča in da bo po uspešno končanem šolanju dobil pridobljeni izobrazbi ustrezno delo;

— da se zaveže ostati na delu v Zdravilišču najmanj polovico časa, kolikor ga je preteklo od začetka do zaključka izrednega šolanja.

Seveda, če sklenitelj šolanja uspešno ne zaključi oziroma ne želi ostati v Zdravilišču, mora vrniti vse materialne stroške z 8% obrestmi.

Če ima prosilec pogoje za sklenitev pogodbe, ima, preprosto povedano, kriče vse stroške, ki nastanejo v zvezi z izrednim šolanjem; ti so: šolnina, literatura, potni stroški, stroški prehrane; dobi plačan izredni dopust za pripravo in opravljanje izpitov oziroma diplome.

2. Delavec, ki nima pogojev za sklenitev pogodbe o izrednem šolanju, vendar se ob delu želi izobraževati, je lahko po sklepu Odbora za strokovno izobraževanje ravno tako deležen materialne pomoči, in sicer:

a) če podpiše izjavo, da bo ostal vsaj polovico časa na delu v Zdravilišču kolikor je trajalo šolanje, ima pravico do povračila celotnega zneska šolnine, stroškov za nabavo literature in potnih stroškov;

b) če obveznosti, da bo ostal po končanem šolanju na delu v Zdravilišču vsaj polovico časa, kolikor je trajalo šolanje, ne prevzame, ima pravico do povračila samo polovičnega zneska šolnine, ostalo pa enako kot je pod točko a).

Za sklenitev pogodbe o izrednem šolanju je med drugim potrebno mnenje ali priporočilo DS TOZD oziroma DS Skupnih služb. Na zadnji seji Odbor za strokovno izobraževanje ni upošteval mnenja Sveta hotelske enote. Zakaj ne? Kandidat, gostinski delavec, je zaprosil za sklenitev pogodbe za izredni študij na Hotelški fakulteti v Opatiji. Sam je to odločitev utemeljil s tem, da želi po končanem študiju še vedno ostati v gostinski stroki. Mnenje Sveta gostinske enote je bilo naj se mu odobri vpis na VEKŠ Maribor, in sicer turistična smer.

Člani Odbora so bili mnenja, da bo kandidat na hotelški fakulteti dobil več znanja v svoji, t. j. gostinski stroki, kot na VEKŠ, zato so mu odobrili vpis na hotelško fakulteto. Da je bila odločitev Odbora pravilna, potrjuje primerjava programov obeh imenovanih šolskih zavodov. Tako npr. na VEKŠ v I. letniku ni razen tujih jezikov nobenega predmeta s turistično-gostinskega področja. V II. letniku pa so poleg splošnih predmetov in tujega jezika trije predmeti iz turistično-gostinske stroke. Na hotelški fakulteti so razen splošnih predmetov in tujega jezika že v I. letniku štiri predmeti z gostinsko-turističnega področja, v II. letniku pa poleg splošnih predmetov in tujega jezika še šest predmetov iz gostinsko-turistične stroke. Sodeč po predmetih je na hotelški fakulteti več poudarka na gostinstvu kot na turizmu.

No, kako je s kratkoročnim in dolgoročnim planiranjem izobraževanja? Moram reči, da obstaja oboje. Kratkoročno planiramo sproti, za vsako leto posebej. Ti plani so odraz potreb, ki jih posamezni

Zakon o združenem delu - vprašanja in odgovori

Vprašanje: Kaj pa delavska kontrola, ali sploh kaj dela, je večkrat slišati vprašanja. Kaj pravzaprav je samoupravna delavska kontrola, kakšen je njen cilj, kakšne so njene naloge?

Odgovor: ZZD je samoupravno delavsko kontrolo v svojem 551. členu takole opredelil: »Za uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic so delavci v organizacijah združenega dela upravičeni in dolžni uresničevati samoupravno delavsko kontrolo neposredno, po organih upravljanja in po posebnem organu samoupravne delavske kontrole.«

Torej ne samo organiziranje samoupravne delavske kontrole, ampak tudi njeno uresničevanje je pravica in dolžnost delavcev v sistemu samoupravljanja v združenem delu. S tega gledišča pridemo do spoznanja, da je **samoupravna delavska kontrola ena od oblik uresničevanja samoupravljanja**. Temeljni cilj samoupravne delavske kontrole je varstvo socialističnih sa-

TOZD in Skupne službe dajo. Realni so toliko, kolikor so realne potrebe, ki jih TOZD in Skupne službe prikažejo. Dolgoročni plan, ki je del celotnega plana Zdravilišča, predvideva, da bo leta 1980 zaposlenih 812 ljudi. Od tega 20 z visoko, 25 z višjo, 107 s srednjo in 291 s KV izobrazbo ter 369 delavcev ozkega profila (PK in NK). Trenutno je stanje naslednje: visoka 14, višja 18, srednja 92, KV 275, ozki profil 84 (PK in NK).

Sedaj se izredno in redno šola naslednje število: visoke šole oziroma fakultete 5, višje 10, srednje 37, VKV 3, poklicne 50. Vsako leto bo nekdo od teh šolanje končal — vključno z letom 1980 bodo vsi končali šolanje — in se bo na podlagi naših potreb vključeval v delo, izredni slušatelji pa so itak že pri nas.

Študij, tako redni kot izredni, pa je tudi finančno ovrednoten. Za letošnje leto smo planirali, da nas bodo vse oblike izobraževanja stale 129 starih milijonov. To ni majhna vsota. Zato moramo takrat, kadar izbiramo potrebe po izrednem ali pa rednem izobraževanju, vedno dobro pretehtati, ali razpisujemo štipendijo oziroma omogočamo izredno šolanje zato, ker je dejanska potreba, ali pa samo zato, ker bi bilo dobro temu ali onemu dati štipendijo ali pa mu omogočiti redno šolanje.

Da bo izobraževalna služba lahko realno planirala, je predvsem odvisno od realnosti podatkov, ki jih dobiva iz posameznih TOZD oziroma sektorjev Skupnih služb.

Od vseh nas je torej odvisno ali bomo od tega kapitala, ki ga vlagamo sedaj v izobraževanje, imeli korist mi ali pa kdo drugi.

moupravnih odnosov v združenem delu in iz tega cilja izhajajo njene naloge: preprečevanje negativnih družbenih pojavov, odpravljanje posledic negativnih družbenih pojavov in razvijanje zavesti o potrebi samozasčite samoupravnih pravic in drugih vrednot v združenem delu.

Če smo ugotovili, da je samoupravna delavska kontrola ena izmed samoupravljaljskih funkcij, nam je lahko iz zakonskega teksta jasno, **da to funkcijo izvršujejo vsi delavci** v določeni organizaciji združenega dela. Vidimo torej, da samoupravna delavska kontrola tako po svojem imenu, kot tudi po svoji vsebini za svoje uresničevanje ne zahteva določene institucionalne oblike oziroma da ne smemo pod imenom samoupravne delavske kontrole razumeti samo nekega določenega organa, rečemo mu na kratko delavska kontrola, ki naj ima edini izključno pravico opravljati funkcijo samoupravne delavske kontrole.

To kontrolo namreč uresničujejo delavci **predvsem neposredno**, toda uresničujejo jo **tudi prek svojih organov upravljanja in prek posebej oblikovanih organov**. Vendar se posamezne oblike uresničevanja medsebojno ne izključujejo pa tudi mednje ni porazdeljena pristojnost glede pravic kontroliranja posameznih negativnih pojavov v organizaciji združenega dela. Vse oblike uresničevanja samoupravne delavske kontrole, za katere se delavci odločijo in jih organizirajo, so glede na opravljanje te funkcije, da tako rečemo, enakopravne in med njimi ne obstaja razmerje podrejenosti ali nadrejenosti. V kakšni obliki se bo uresničevala samoupravna delavska kontrola, je odvisno od okoliščin posameznega primera, predvsem pa od narave in družbe teže pojava, ki naj ga kontrola obravnava.

Ker je, kot smo rekli, samoupravna delavska kontrola ena od funkcij samoupravljanja, je njeno izvrševanje neodtujljivo od delavcev. Prav zato **ustanovitev posebnega organa delavske kontrole ne odvzame delavcem pravice, da neposredno uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo**, torej neodvisno od posebnega organa in mimo njega. Nadaljnje določbe ZZD, ki govore o samoupravni delavski kontroli, nas navajajo k naslednjim razmišljanjem.

Če hočeš nekaj uspešno kontrolirati, moraš biti zadosti seznanjen o vseh vprašanih, ki zadevajo to kontrolo. Tako je tudi v primeru samoupravne delavske kontrole. Delavci bodo svojo funkcijo izvrševanja samoupravne delavske kontrole lahko uspešno izvrševali, če bodo zagotovljeni pogoji za izvrševanje. Ti pa so: zagotovljena pravica delavcem, da dobijo vpogled v podatke o poslovanju organizacije združenega dela pod pogojem, da čuvajo poslovno tajnost;

organizirano seznanjanje delavcev z vprašanji, ki so pomembna zanje; javnost dela organov organizacije združenega dela;

zagotovitev pravice vpogleda v delo delavskega sveta, poslovnodnega organa in vodilnih delavcev ter objavlanje njihovih odločitev, sklepov in stališč;

dolžnost teh organov, da proučijo predloge in mnenja delavcev in povedo svoje stališče do teh predlogov in mnenj.

Kdorkoli v organizaciji združenega dela na kakršenkoli način preprečuje ali ovira uresničevanje samoupravne delavske kontrole, stori hujšo kršitev samoupravljaljske funkcije in delovne obveznosti, posebej pa to velja za poslovodne organe in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi (vodilni delavci). Njihova odgovornost nastane, če ne omogočijo delavcem vpogled v listine in poslovanje, kadar imajo delavci pravico do takšnega vpogleda; če pokličejo delavca na odgovornost zato, ker je v uresničevanju delavske kontrole dal pripombo ali predlog, povedal svoja mnenja ali karkoli drugega ustreznega zahteval; če s svojim vplivom dosežejo, da bo ta delavec zaradi tega postavljen v manj ugoden položaj; če ovirajo ali preprečijo organu delavske kontrole normalno delo.

Delavski svet kot organ upravljanja organizacije združenega dela opravlja funkcijo samoupravne delavske kontrole na ta način, da kontrolira delo svojih izvršilnih organov, poslovnodnega organa in strokovnih služb. Opozarja na nepravilnosti v njihovem delu in jim lahko daje obvezne napotke za odstranitev teh nepravilnosti. Pod določenimi pogoji, navedenimi v ZZD, lahko delavski svet razveljavi akt ali zadrži ukrep svojega izvršilnega organa. Kontrolo nad delom poslovnodnega organa pa izvršuje na ta način, da mora poslovodni organ redno poročati o svojem delu, izvrševanju odločitev delavskega sveta in podvzemanju ukrepov iz svojega področja. Strokovne službe kontrolira delavski svet s pregledovanjem in preučevanjem njihovih poročil o izvrševanju dela in nalog, za katere so pooblašcene.

Organ samoupravne delavske kontrole je, kot smo že rekli, posebna oblika uresničevanja te kontrole v organizaciji združenega dela, ki deluje poleg uresničevanja kontrole neposredno s strani delavcev in poleg uresničevanja kontrole prek delavskega sveta. Posebna značilnost tega organa je njegova pravica in dolžnost, da uresničuje kontrolo nad delom vseh drugih organov v organizaciji združenega dela. Po drugi plati pa ta organ nima pooblastil za odločanje o delu in poslovanju, za urejanje samoupravnih odnosov, ali da bi odločal o pravicah, dolžnostih in odgovornostih delavcev v združenem delu. **Svojo funkcijo uresničuje tako, da daje predloge in mnenja, opozarja,**

sproža pobude ali kako drugače.

Ta pooblastila sama po sebi ne bi bila učinkovita, če za njimi ne bi stala dolžnost organov, katerim so te mere namenjene, da se po njih ravna. Če jih ne sprejmejo oziroma ne upoštevajo, ugotovi pa se, da je bilo ukrepanje organa samoupravne delavske kontrole utemeljeno, so odgovorni delavcem.

Področje delovanja organa samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji ZZD natančno določa v 556. členu. Poleg teh so v zakonu določena tudi druga pooblastila in dolžnosti tega organa. Enako področje delovanja ima tudi organ samoupravne delavske kontrole v delovni organizaciji, ki ima v svoji sestavi temeljne organizacije. Razloček je le v tem, da je delovanje tega organa v delovni organizaciji vezano na delo in poslovanje delovne organizacije kot celote in na delo organov in služb delovne organizacije. **Medsebojno razmerje organa delavske kontrole v delovni organizaciji in teh organov v temeljnih organizacijah nima nobenih elementov nadrejenosti ali podrejenosti**, ampak je to razmerje sodelovanja enakopravnih organov v enotnem sistemu uresničevanja samoupravljanja delavcev v združenem delu. Glede na to, da ni govora o nadrejenosti in podrejenosti, je jasno, da organ samoupravne delavske kontrole v delovni organizaciji ni organ druge stopnje za ukrepe oziroma zaključke organa delavske kontrole v temeljni organizaciji. Prav tako organ samoupravne delavske kontrole delovne organizacije ne nadzoruje dela tega organa v temeljni organizaciji, ima pa nalogo, da usklajuje delo organov delavske kontrole v združenih temeljnih organizacijah.

Tako obširne tematike, kot je delavska kontrola, seveda ni mogoče v celoti in naenkrat izčrpati v odmerjenem prostoru, ki ga ima ta rubrika, zato bomo drugič spregovorili o oblikovanju, sestavi, volitvah in odpoklicu organa samoupravne delavske kontrole, o sodelovanju samoupravne delavske kontrole z organi družbenega nadzorstva in z družbenopolitičnimi organizacijami ter ne nazadnje skozi strnjene pregled, podobno kot v prejšnji številki Vrelcev za sindikat, ugotovili pooblastila in dolžnosti organa samoupravne delavske kontrole po določbah ZZD.

V. K.

P. F.

IZ ZAPISNIKA SEJE ODBORA ZA DRUŽBENI STANDARD

Odbor za družbeni standard se je sestel na svoji 42. seji 28. 9. 1977 in sprejel naslednje sklepe:

— Sprejme se osnutek Pravilnika o dodeljevanju družbenih stanovanj in stanovanjskih posojil delavcem Zdravilišča Rogaska Slatina in da v dokončno potrditev Zboru delegatov, ker nanj ni bilo nobenih pripomb ali spreminjalnih predlogov iz TOZD, od družbeno političnih organizacij ali od koga drugega.

— Plevčak Vincencu iz vzdrževalne dejavnosti se odobri posojilo za vodovod v višini 7500 din pod enakimi pogoji, kot so bila te vrste posojila odobrena dosedaj.

— Gobec Jožici se odobri intervencijsko posojilo v višini 25.000 din za dobo treh let, z obrestno mero 8% in s pričetkom odplačevanja 1. 1. 1978.

— Draškovič Zvonku se prav tako odobri intervencijsko posojilo v višini 20.000 din, za dobo treh let, z obrestno mero 8% in s pričetkom odplačevanja 1. 1. 1978.

— Korez Jožici se izda garantno pismo za soglasje Sklada za komunalno in cestno dejavnost Šmarje pri Jelšah.

— Dodatno še prijavimo na tečaj za pridobitev solidarnostnega stanovanja Samoupravni stanovanjski skupnosti Šmarje pri Jelšah Potušek Marto kot družino z nižjimi osebnimi dohodki in kot mater samohranilko.

— Razveljavi se sprejeti sklep na 41. seji Odbora za družbeni standard z dne 30. 6. 1977, da se dr. Ivanu in Ljubici Gašparac zagotovi trisobno stanovanje v novem bloku, ker se imenovana nista pri nas zaposlila.

— Prosto delovno mesto zdravnik je s 1. 8. 1977 zasedel dr. Oder Franc. Trenutno mu nismo mogli nuditi primerne stanovanja, zato mu je TOZD 1 zagotovila bivanje v hotelski sobi. Na predlog TOZD 1 je bil sprejet sklep, da se dr. Oder Francu zagotovi dvosobno stanovanje v novem bloku, ki je v gradnji.

— Iz sklada skupne porabe se odobri stroški za pogostitev kolektiva ob otvoritvi nove polnilnice brezalkoholnih pijač.

— Vzgojno varstvenemu zavodu Rogaska Slatina se na podlagi predhodno dogovorjenega soglasja o zamenjavi z Društvom upokojencev odstopi enosobno stanovanje za vzgojiteljico v stavbi Zdravilišča, Kidričeva 18.

— Zerdoner Marija in Kolar Božo sta obiskala mladinsko delovno brigado v Kožbani na Primorskem. Odobrijo se stroški prevoza in dnevnice iz sklada skupne porabe.

— Občinski zvezi borcev Šmarje pri Jelšah se odobri nakup treh lovorjevih vencev ob občinskem prazniku šmarske občine.

— Sajko Darinka prosi, da se ji dovoli obročno mesečno odplačevanje kredita za stanovanjsko izgradnjo, ker ji preneha delovno razmerje pri Zdravilišču na lastno željo in se bo zaposlila drugje.

Odbor vlogi ni ugodil. Odobri pa se ji obročno vračanje kredita, če podpiše odstopno izjavo, da bo za plačilo kredita vračala 1/3 celotnega, to je neobremenjenega osebnega dohodka.

— Pildek Nevenka iz TOZD 1 je vložila pritožbo zoper nepravilen postopek pri organizaciji letnega dopusta in zahtevek za povrnitev stroškov.

Odbor je sprejel naslednji sklep: stroškov, ki jih upravičeno uveljavlja Pildekova, ni mogoče pokriti iz sredstev skupne porabe, s katerimi razpolaga odbor. Iz zbranega gradiva je razvidno, da je Ivekovičeva kljub opozorilu, da je potrdilo za uporabo prikolice preklicano, prikolico zasedla in s tem povzročila stroške drugi upravičenki do uporabe prikolice, Pildek Nevenki. Odbor meni, da je Ivekovičeva zaradi ravnanja v nasprotju s sprejetimi navodili in opozorili dolžna Pildekovi plačati nastale stroške in sicer:

— kilometrino za osebni avto na relaciji Hum na Sutli—Valbandon in nazaj;

— dnevnicno za zakonskega tovariša Pildek Nevenke;

— en dan zaslužka Pildekovi zaradi izgubljenega dopusta.

Tov. Tepeš je na kratko seznanil odbor o kreditiranju stanovanjske izgradnje v prihodnje. O tem bo posebej napisal tudi sestavek za 54. številko našega glasila. Prosimo vse zainteresirane, da si to še posebej prečitajo in se ravnajo po danih navodilih.

S tem sklepom je bila seja zaključena.

Z. E.

Koliko smo opravili v obdobju januar–september 1977

ZDRAVSTVO:	1977	1976	Indeks
Zdrav. pregledi	27.952	28.142	99
Kopeli	134.079	130.191	103
Postopki	32.400	29.210	111
Gastroskopiija	458	447	102
HOTELI:			
Nočitve skupaj	229.333	222.319	103
Nočitve h. Donat	47.360	41.977	113
Nočitve ost. hot.	181.973	180.342	101
Nočitve dom. gostov	146.585	135.915	108
Od tega na dr. str.	66.398	65.070	102
Nočitve tujih gostov	82.748	86.404	96
Število gostov skupaj	24.898	22.559	110
Število gostov h. Donat	6.035	5.226	115
Število gostov ost. hot.	18.863	17.333	109
Število dom. gostov	17.393	15.392	113
Od tega na dr. str.	3.355	3.537	95
Število tujih gostov	7.505	7.167	105
Od tega: Avstrija	4.167	3.908	107
Italija	1.681	1.498	112
Nemčija	1.209	1.307	93
ostali	448	454	99
NOČITVE PO NARODNOSTI:			
Avstrija	48.805	51.811	94
Italija	14.905	14.288	104
Nemčija	16.343	17.496	93
ostali	2.695	2.809	96
RESTAVRACIJE:			
Iztržek hrane po naročilu	4.289.068,80	3.286.013,80	131
POLNILNICA:			
Polnitev min. vode + rin.	20.868.509	24.558.489	85
Prodaja min. vode + rin.	21.166.353	24.367.140	87
Donat	8.265.022	9.862.669	84
Tempel	12.761.016	14.320.704	89
Rinerji	140.315	183.767	76
Polnitev CO ₂	1.731.522	1.359.092	127
Od tega v cisternah	663.240	—	—
Prodaja CO ₂	1.530.997	1.359.737	113
Od tega v cisternah	446.850	—	—

Športna rekreacija

Pod naslovom Športna rekreacija bom v treh člankih obravnaval:

1. pojem športne rekreacije
2. cilji športne rekreacije
3. kako vključiti šport in rekreacijo v prosti čas našega delavca in našega gosta

Športna rekreacija je tista svobodna in organizirana aktivnost, ki fizično, psihično in socialno bogati, sprošča in obnavlja človeka ter ga pomaga oblikovati v vsestransko razvito osebnost. Beseda rekreacija (lat.) pomeni — aktivni počitek; človek lahko z najrazličnejšimi deli sprošča prenapete mišice ali prerazdražene živce, oblikuje aparat za gibanje, bogati socialne, moralne vrednote, obnavlja telesno in duševno energijo.

Pomanjkanje gibanja človeka med delom in prostim časom vodi v postopno fizično propadanje. Prav ta nasvet o posledicah psihičnega propadanja je v današnji dobi povsod prisotna in postane motiv za posameznika in družbo, da se množično udeležuje v športu.

Dokazovanje zmogljivosti in sposobnosti ne pripada le vrhunskemu športu. Pravico doživljati uspehe imajo tudi poprečno sposobni in slabotni ljudje.

Fizično in umsko delo je v vseh obdobjih oblikovalo človeka in ga osveščalo kot osebo in predstavnik družbe. Postopno zmanjševanje uporabe telesnih in umskih sil v

produkciji (tekoči trak) pa vsestransko zmanjšuje to prvotno funkcijo.

Športna rekreacija je pomemben regulator za pravilno delovanje človekovega organizma. Človek, ki porabi več energije kot jo je s hrano uporabil, slabi ali obnema; če pa je je porabil manj, se redi in se izpostavlja nevarnosti, da zbolí ali zaradi srčnega infarkta prežgodaj umre.

Urejanje razmerja med pridobljeno in oddano energijo je le ena od osnovnih funkcij rekreacije. Druga osnovna funkcija rekreacije je zadovoljitev osebnih interesov. Rekreacija ustvarja ravnotežje med dnevno monotonijo (enoličnostjo), ki nastaja zaradi ponavljanja vedno enakih dejanj, enakih misli, reakcij, in pravo svobodo, to je svobodo gibanja, misli in reakcije.

V delu in v prostem času mora človek postati človek. Ni rešitev, da človek v prostem času beži od dela v nek sanjski prosti čas. Za uspešno delo je pogoj, da je človek spočit. Delajmo torej na tem, da izkoristimo prosti čas za igro, šport, kulturo, zabavo itd., da se bomo tako v prostem času usposobili za ponovno uspešno delo. S športno rekreacijo si človek krepi poleg svoje telesne tudi duševne zmogljivosti. Pri športni rekreaciji se človek giblje spontano, misli s svojo glavo in čuti s svojim srcem. Pri delu oziroma pri moderni proizvodnji teh

Oh, ta nesrečni škrt

Če ima pacient mišjo (višjo) temperaturo, mu predpišemo srečke (svečke), ki mu pomagajo (pomagajo) pri težavah.

Proti boleznim dolgo nismo imeli cepina (cepiva).

Tetanus povzroča klicaj (klica), ki pride v onanizem (organizem).

Imamo mnogo zelišč, ki cedio (celijo) rane.

Na olju (polju) pa rožice cvetijo, že fantje na Lojzko (vojsko) gredo.

Številni problemi pri delu so posledica (posledica) nepovezanosti.

Naslov omagovalca (zmagovalca) smo si posušeno priborili.

Podjetje ima svojega sralnega (stalnega) predsednika.

Znanstveniki odrivajo (odkrivajo) vse več služb.

Naslednja reja (seja) komisije bo določena naslednje leto.

Ko je gost stopil v kotel (hotel), je opazil, da dekleta sočno (točno) poržejo (postrežejo) vsakega turista.

Tajnica je za sranje (branje) poročila dobila dve kuri (dve uri) tlačila (plačila).

Kadrovske novice

V mesecu septembru 1977 so bili sprejeti na delo v Zdravilišče naslednji delavci:

SDS SKUPNE SLUŽBE

KIDRIČ Sašo, 1. 9. 1977 — razporejena na delovno mesto saldakontist-pripravnik v ekonom. fin. sektorju, za nedoločen čas.

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

RESTAVRACIJE

ČONČ Cvetka, 1. 9. 1977 — razporejena na delovno mesto kuhar za določen čas;

KOREŠ Marija, 1. 9. 1977 — razporejena na delovno mesto kuhar za določen čas;

GOTLIN Danica, 14. 9. 1977 — razporejena na delovno mesto kuhar za določen čas.

TOZD VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

TOPLISEK Danijel, 2. 9. 1977 — razporejen na delovno mesto elektrikar za določen čas.

Delovno razmerje je prenehalo v mesecu septembru naslednjim delavcem:

TOZD ZDRAVILIŠKA DEJAVNOST

Restavracije

KOREZ Hildi, 26. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu natak — sezonska zaposlitev;

POSILOVIČ Viktoriji, 30. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu natak — sezonska zaposlitev;

JAGODIČ Zofiji, 31. 8. 1977 — razporejeni na delovnem mestu odgovorni kuhar v rest. Sonce — samovoljno zapustila del. mesto;

KUČAN Mirku, 9. 9. 1977 — šef strežbe Soča — umrl;

RAMSAK Mariji, 18. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu slaščičarka — sezonska zaposlitev;

KORES Mariji, 18. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu kuhar — sezonska zaposlitev;

SAJKO Darinki, 30. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu kontrolor — sporazumno;

MESIČEK Danici, 30. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu čistilka restavracij — sezonska zaposlitev;

Zdravstvo

JUGOVAR Bojanu, 6. 9. 1977 — razporejenemu na delovnem mestu kopalca — sezonska zaposlitev;

STIPLOVSEK Mariji, 15. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu hidroterapevt — sezonska zaposlitev;

ČUJEŽ Staši, 21. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu medicinske sestre-pripravnice — sezonska zaposlitev.

možnosti ni ali pa so zelo omejene. Primer: delo delavca nadzoruje predstojnik, ritem gibanja diktira stroj, predmet duševne zaposlitve diktira delovni problem itd.

Nadaljnja funkcija rekreacije je zadovoljitev družbenih interesov. Pri tem gre za kulturne vrednote, za fizično sposobnost, za ustvarjalno delo, za produktivnost, zdravje in obrambno sposobnost. Interes za rekreacijo torej ni le domena posameznika, marveč interes vseh družbenih institucij (družina, šola, delovne organizacije, krajevne, občinske in druge skupnosti.)

(Se nadaljuje).
KOLAR BOŽO

TOZD POLNILNICA

ŠMID Janezu, 8. 9. 1977 — razporejenemu na delovnem mestu skladiščni delavec — sezonska zaposlitev;

SEKLIČ Leopoldu, 20. 8. 1977 — razporejenemu na delovnem mestu skladiščni delavec — sezonska zaposlitev;

PRAH Antonu, 15. 9. 1977 — razporejenemu na delovnem mestu skladiščni delavec — sezonska zaposlitev.

TOZD VZDRŽEVALNA DEJAVNOST

ŠNAJDER Viktoriji, 15. 9. 1977 — razporejeni na delovnem mestu strojna perica — upokojena po umrlem možu.

V mesecu septembru je rodila Lipnik Nada, medicinska sestra, punčko in Debeljak Ljudmila, kontrolor v restavracijah, sina. Zakonsko zvezo je sklenila Solman Milica, natakarka. K. T.

HUMOR

V AVTOBUSU

V prepolnem avtobusu glasno vpraša starejša dama, ki ni dobila sedeža: »Ali danes ni nobenih kavalirjev več?«

Glas sedečega mladeniča: »Kavalirjev je dovolj, premalo pa je sedežev!«

ODREŠITEV

Ona vsa kipeča od razburjenosti:

»Vprašam te zadnjikrat, kje si bil tako dolgo sinoči?«

On pomirjeno: »Hvalabogu, da je že končno enkrat konec tvojega nadležnega spraševanja!«

SANJE

»Ali tudi tvoj mož govori med spanjem?«

»Žal ne, ta potuhnjenec se celo noč le pomenljivo smehlja v blazino.«

PRIHRANKI

»Praviš, da si krznen plašč kupila iz gospodinjskih prihrankov za hrano. Je mož kaj mrmral?«

»Mož ne. Pač pa njegov želedec.«

ALTERNATIVA

»Vi ste trmast in domišljav ničvrednež«, je dejala zajedljivo neka pikra dama svojemu kavalirju pri mizi. »Če bi bila jaz vaša žena, bi vam jutraj nasula strupa v kavo.«

Kavalir: »Če bi vi bila moja žena, bi jaz to kavo z veseljem in takoj — popil.«

ŽRTEV MOTORIZACIJE

»Pomislite, našega strešnega krova je včeraj avto povozil!«

»Strašno, danes človek niti na strehi ni več varen pred avtomobilisti.«

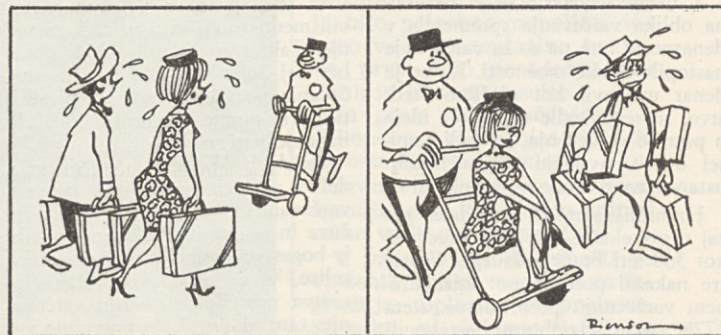
BIGAMIJA

Sodnik Črvar: »Črv Deževnik, obdolženi ste bigamije!«

Črv Deževnik: »Ni res. Plazim se res že nekaj dni s svojo ženo, ki jo je pred dnevi prepolovila vrtnarjeva lopata.«

Križanka

	Grško otočje v Egejskem morju	Dosluzen vojak, starosta	Nekdanji britanski premier (Anthony)	Znamka naših bojljerjev	Indijski premier Sastri	Prostor za otiranje	Mesto v Indiji ob Gangesu	Sobna lončnica
Luč								
Zdravnik za otroške bolezni								
Boleznska nabrekliina								
Ital. baročni slikar (Guido)					Oranje	Vrste športnic		
Sto kvadratnih metrov			Posebno plačilo, honorar	Indijska ženska obleka				
Del tedna					Mizarsko lepilo			
Nemška pesnica Seidel					It. tisk. družba			
					Rudolf Valdec			
	Stano- vanjski prostor	Evropski narod	Reka v ZRN				Arabska država	Gozdna poseka
Redko mosko ime								
Vzvišena pesem					Ljubezen Dr. Zivaga			
					Začetek abecede			
Norec						Igralna karta		
						Sever		
Arabski rastlinski okras								

Prijatelja zdaj več ni...

*In na grobove tih
zemljica ga krije.
Prijatelja zdaj več ni,
jesensko sonce sije.*

Med temi grobovi je tudi tisti, kjer so vsak teden sveže rože. Vsak teden jih prinaša žena v črnem in vsak teden jo spremlja eden izmed štirih otrok. Na grobu zamenjajo rože, prižgejo pet svečk, malo postojijo, da se spominjo očeta, nato pa se solznih oči vračajo. Še zdaj ne morejo verjeti, da se njihov ata ne bo več vrnil — nikoli.

Spoznali smo se, ker je bil vedno dobre volje, vedno pripravljen, da se pogovarjava, da te poslušala in ti svetuje. Kar nekam pust je bil dan, če ni vsaj za minuto pogledal k nam in nas povprašal, kako smo. Njegova služba — terensko delo — je vsega prevzela, saj je vedel, da je nekaj najlepšega, če so ti ljudje za dobro opravljeno delo hvaležni.

Tista pomlad je bila zelo lepa in nekega dne — da bi ga nikoli ne bilo — se je zgodilo na poti iz službe: na cesti močan tresk — kup pločvine — na asfaltu luža krvi — zraven negibno telo — in strašna novica.

Saj nismo mogli dojeti, dokler se nazadnje le nismo prepričali.

Srce je stisnila strašna bolečina. Najmanjši se je privil k mami in zajokal: »Mama, zdaj me bodo vsi topli, ko bodo vedeli, da nimam več ata.« Ni mu mogla odgovoriti, da ga bo varovala ona, samo pobožala ga je in stisnila k sebi.

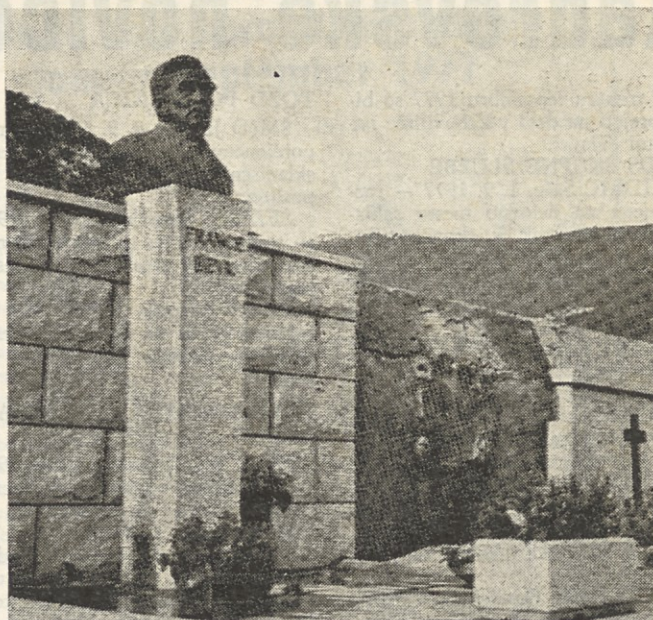
»Mama, kdo mi bo zdaj pomagal pri naloga?« je zatarnal starejši. Tudi njega je samo pobožala.

»Mama, in ta, mali, ki ga nosite pod srcem, ne bo nikoli videl našega dobrega ata,« je zahtevala hčerka.

Vprašanja njenih otrok so jo rezala kot nož, se nabirala, da jih ni bilo konca. Toda ni jim mogla odgovarjati, govorile so solze, govorila je neizmerna bolečina.

Spomnila se je minulih dni. Tako sta se z možem veselila te pomladi. Ves srečen je bil, ko mu je povedala, da se bo njihova družina povečala. Dan za dnem ji je govoril, kako težko čaka, da bo dobil »punčko«. In zdaj...? Povsod nastaja novo življenje, ona je pa tako sama!

Vsi smo se bali trenutka slovesa. Če imaš nekoga rad in se poslavljáš od njega za vedno, se počutiš praznega in oropanega, teži te in vleče k tlom, da komaj stojiš na nogah.

Tiho so stopili k njemu, ko je ona komaj spregovorila: »Sprejmi še zadnji poljub od tvoje družine.« Nežno so ga poljubili drug za drugim in si hoteli njegovo podobo za vedno vtisniti v spomin.

Ob grobu se je oglasila tiha, otožna pesem:

*»Pomlad že prišla bo,
ko te na svet' ne bo,
ker so te d'jali
v to črno zemljo.«*

Tudi otroci so zajokali, se tesneje oprijeli mame in iskali v njej oporo. Toda bila je tako slabotna, da ni vič zdržala. Z jokajočim pre-

trganim glasom je govorila: »Vsaj toliko še odpri oči, da boš videl, koliko prijateljev imaš. Jaz pa sem ostala sama.« Potem se ni več zavedala.

Prestrašeni otroci so se sklanjali k njej in ji šepetali: »Mama, saj niste sami. Nas imate.« Ni jih slišala. Njene misli, njena bolečina — vse je otopelo.

Šele čez dolgo je spet pogledala, pa ni mogla ugotoviti, kje je, saj ni bilo nikjer groba, nikjer več njenega moža.

Toda zopet je začutila, da ji pod srcem utriplje novo življenje.

J. K.

31. oktober - svetovni dan varčevanja

Z uvedbo denarja se je naravna oblika varčevanja spremenila v denarno. S tem pa so za varčevanje nastopile široke možnosti. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisel o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Hranilniška misel sega daleč nazaj v preteklost, saj je že pred več kot 360 leti Francoz Huegas Delestre nakazal potrebo po organiziranem varčevanju prebivalstva. Leta 1778 so v Hamburgu ustanovili splošno preskrbovalno ustanovo, ki je v svojih pravih poudarila, da je »ustanovljena za dobro marljivih oseb obeh spolov, kajti tudi majhni prihranki v hudih časih veliko pomenijo, z nekaj obrestmi pa še več. S svojo marljivostjo in varčnostjo naj tako koristijo sebi in državi...«

Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojne poslovne stike.

Leta 1924 pa so v Milanu ustanovili mednarodni inštitut za varčevanje. Takrat so sklenile: »31. oktober naj bo vsako leto praznik varčevanja po vsem svetu, da bi se z ustno in pisano besedo širila načela in ideje varčnosti.«

Zgodovinsko dejstvo je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena vrednost čuva in pomnožuje. To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni slučaj, da posvečajo veliko pozornost varčevanju že v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmernosti in ga usmerja na bolj urejeno življenje. Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadolžuje lahkomišelnosti. Varčevanje uči človeka skromnosti, odpovedovanja sedanjih zadovoljstev v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v sebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo sam zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsakdo, ki ima prihranek na hranilni knjižici, občuti določeno neodvisnost, samostojnost, samozavest, občuti določeno varnost v življenju in delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika družbene skupnosti varčevanje dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se preko bančnega sistema ponovno vrača v gospodarst-

vo, doprinaša razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši socialistični ureditvi je treba posvečati veliko pozornost vzgoji varčevalne zavesti posameznika. Kdor se namreč ni naučil varčevati s svojim premoženjem in dohodki, ta tudi ne bo imel pravilnega odnosa do družbene lastnine.

Mednarodni inštitut za varčevanje je ob svoji ustanovitvi 1924 objavil naslednji razglas:

Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti h blaginji, napredu in dostojanstvu vsakega posameznika.

Varčevanje naj resnično postane navada, potreba in vrлина vsakega člana naše družbene skupnosti.

Združenje poslovnih bank in hranilnic SRS

Realizacija mineralne vode članic združenja za obdobje jan.-avg.

(v 000 stekl.)

Tek. št. Članica Januar—avgust 1976 januar—avgust 1977 Index

1. »RADENSKA«	134.179	129.633	96,61
2. »BUKOVICKA BANJA«	69.274	71.630	103,40
3. »ROGAŠKA«	22.600	19.077	84,41
4. »VRNJC«	19.158	20.072	104,77
5. »JAMNICA«	27.639	35.230	127,46
6. »MILAN TOPLICA«	7.243	7.160	98,85
7. »PALANAČKI KISELJAK«	5.449	6.236	114,44
8. »SARAJEVSKI KISELJAK«	6.896	6.015	...
9. »PELIŠTERKA«	6.717	5.866	87,33
10. »SKOPLJANKA«	1.885	1.734	91,98
11. »TERME LIPIK«	8.883	11.268	126,84
12. »MINAKVA«	1.805	1.765	97,78
13. »KRIŽEVCI«	780	760	97,43
14. »HEBA«	456	6.384	—

S k u p a j : 312.964 322.830 103,15
(Vir: Bilten združenja št. 12)